

DISPUTATIO IURIDICA
DE
TESTAMENTIS:

Quam

DIVINA GRATIA ANNUENTE,
In Illustri Heidelbergensi Aca-
demia,

SUB PRÆSIDIO
Amplissimi ac Consultissimi Viri,

Dn. DIONYSII GOTHOFREDI
I.V.D. PROFESSORIS CELEBERRI-
mi, & p. t. Facultatis Iuridicæ DECANI
spectatissimi, præceptoris sui per-
petuâ observantiâ co-
lendi,

*Publica censura in novo Ictorum. auditorio
submitit,*

M. BETHMANNUS HERDESIANUS
Bernburg-Anhalt.

die 23 Martii,

HEIDELBERGÆ,
Typis DAVIDIS ALBINI.

ANNO MDCCXVI.

1616,1
12

*Humpen's. itaq. doct. p. vno dn. Pöpo à Jerna
C. Saba Herdelt. Rectori, ex quo suo quondam
1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720.*

NOBILISSIMIS,
AMPLISSIMIS AC CON-
SULTISSIMIS VIRIS,

D. GEORGIO MICHAELI LINGELSHEMIO
I. V. D. & Serenissimi Electoris Palatini Consiliario
intimo, Mecænati suo pl. honorando.

Dno. DANIELI NEBELIO J. U. D.
in celeberrima Nicrina Academia Professori, & p. t.
Rectori Magnifico, Domino Præceptori & Patrono
suo æviternum colendo.

Dn. CYRIACO HERDESIANO, J. U. D.
ejusdem apud Servest. Professori & Illustriss. Prin-
cipp. Anhalt. &c. Consiliario, fratri suo germano.

VT ET
PRÆSTANTISSIMO FAMILIÆ
*splendore, varioq; rerum & virtutum
usu viro,*

Dno. IOHANNI CASIMIRO DENAISIO, fauto-
ri suo colendo.

*Hæc in debita observantia & grati-
tudinis signum*

D. D. D.

BETH. HERD. Auth. & R.

T H E S I S I.

UM RES non tantum ex contractibus, aut reliquis viventium actionibus, (a) sed etiam ex ultimis morientium voluntatibus ac successionebus petantur: operæ pretium me facturum censeo, si de eâ successionis specie, quæ testamento defertur, quod nihil aliud (si derivationem & allusionem vocabuli (b) spectes) quam testatio mentis, (c) has ad disputandum theses proposuero.

(a) *VVesenb. in paratit. ff. de test. n. 1.* (b) *Bart. in l. 1. ff. de test. Alciat. in l. tabern. ff. de V. S. Vigl. in Inst. de ord. test. n. 3. Myns. ib. n. 1.* (c) *Inst. in princ. de ord. test.*

I I.

Hæc enim testatio mentis ultima ex ipso jure gentium apud omnes gentes peræquè custodita fuit: fecitque ut morientium voluntates firmæ sint habendæ. Nec tamen eâ re formam & solennitatem juri civili denego: Dispareres enim testandi formas (quæ à nullo alio nisi jure civili proveniunt) passim fuisse constat. *Bart. & Ias. in l. interd. ff. de condict. indeb. Ias. l. ex hoc jure n. 46. & 47. ff. de l. & l. Vigl. in §. sed prædict. Inst. de test. VVesenb. in parat. d. loc. n. 8. Cujac. ad l. 1. ff. de test.*

I I I.

Ideoque jus testamenti faciendi non privatorum voluntate, sed jure publico & legibus alicui tribuitur, ut eam ob causam juris publici (a) esse dicatur: sic ut juxta leges ac jus commune (b) interpretationem recipiat, licet utilitas testamenti plerumque ad res & personas privatas referatur (c).

(a) *l. 3. ff. de test. l. 1. ad l. Falcid.* (b) *l. quanquam C. de test. mil. Decius in l. jus nost. n. 7. ff. de R. I.* (c) *Cujac. ad d. l. 3. ff. de test.*

I V.

Ex his sequitur, testamento minus solemniter condito naturalem ex eo nasci obligationem: Nam si solemnitates civiles intervenerint, utramq; tam naturalem quam civilem oriri obligationem dicendum est. *Bart. in l. 1. ff. de cond. indeb. & l. cum quis C. de jur. & fact. ignorant. Ias in d. l. interdum ff. de cond. indeb. Fachin. 4. controuv. lib. c. 5.*

V.

Est itaque, ut à natura & definitione ordiamur: Testamentum juxta voluntatis nostræ sententia, de eo, quod quis post mortem suam fieri velit *l. 1. ff. de test.*

V I.

Idque paganicum vel militare.

V I I.

Paganicum vel solemne vel minus solemne.

V I I I.

Solemne vel in scriptis vel nuncupativum.

I X.

Solemne fuerit, si formam civilem perfectamque habuerit *l. 1. ff. de iniust. rupt.*

X.

In hoc animadvertere debemus, an is qui testamentum

tum condidit, testamenti factionem habuerit: tum verò
requirendum erit, an secundum juris dispositionem te-
status fuerit. *l. 4 ff. de test.*

X I.

Testamenti factionem non tantum is habere dicitur,
qui testari potest, sed etiam is, qui ex alterius testamento
capere, & sibi vel aliis acquirere potest. *l. 16 ff. de test. l.*
ult. ff. pro hered. l. 49. & seqq. de hered. inst.

X I I.

Testari potest tam masculus quam foemina, dummo-
do sit pubes & sui juris, nec de jure prohibeatur. *l. qua a-*
tate ff. de test. & l. in test. C. eod.

X I I I.

Prohibentur i. Qui alieno juri subjecti sunt, nec libe-
ram habent bonorum administrationem: uti i. Filius-
fam. (a) qui nec cum consensu patris testari potest (b).

(a) *Inst. quib. permiss. non est test. fac. §. 1. l. qui in potest.*
o. l. si filiusfam. 16. ff. de test. l. pen. C. qui test. fac. poss.

(b) licet mortis causa permittente patre donare mi-
nimè prohiberi possit *l. tam 15. §. 1. de donat. mort.*
caus. l. qui in potest. de Codicill. l. 2. in princ. ff. de dote
praeleg.

X I V.

Quod tamen verum in adventiciis sive pater habeat u-
sumfructum sive non: (a) Non in peculio castrensi vel
quali (b) in eo enim quia pro patrefam. habetur, testari
potest, (c) patre etiam invito (d).

(a) *l. pen. C. eod. Fach. lib. 5. cont. 94.* (b) *§. fin. Inst.*
de test. mil. l. fin. C. de inoff. test. Nov. 123. (c) *l. si quis*
filiusfam. §. ult. de iniust. rupt. test. & l. 2. ad Maced.

6
(d) *l. ult. h. t. §. 1. Inst. h. t. l. qui in potest. ff. de test. & l. fin. ibid. Bart. n. 2. de inoff. test.*

X V.

2. Servus (a) jus civitatis nō habet, ex quo testamēta oriuntur, (b) sed pro mortuo (c) habetur, ac propterea meritō à testamento faciendo arcetur.

(a) *l. filiusfam. 19. d. l. si filiusfam. h. t. Inst. quibus non est permiss. test. fac. §. 1. (b) l. test. h. t. arg. l. eum §. si cui ff. eod. (c) l. quod attinet & l. 209. ff. de R. Iur.*

X V I.

3. Hoc in genere censentur capti (a) ab hostibus, servi enim hostium fiunt. Vt & 4 Obsides, (b) qui ex Christianis apud infideles sunt obsides vel contra.

(a) *§ fin. Inst. eod. non q̄ à latronibus l. 13. ff. eod. (b) §. ult. Inst. hic l. 8. eod. l. obsides 11. h. t.*

X V I I.

II. Qui iudicio animi carent: veluti Impubes: (a) Nam ut quis testandi jus habeat, inter cætera mentis integritas atque intellectus perfectio (b) requiritur: Pupillorum autem animi iudicium nullum est (c).

(a) *§. Præterea Inst. de ord. test. l. à qua aetate ff. eod. l. si frater C. eod. (b) l. 2. de test. l. sen. h. t. (c) d. §. Inst. eod. §. pupill. Inst. de inut. stipulat.*

X V I I I.

2. Furiosi & mente capti: (a) nulla enim illis inest voluntas (b).

(a) *l. furios. C. qui test. fac. poss. l. filiusfam. ff. de test. §. præterea Inst. quib. non est permiss. fac. test. nisi testamē tum per furoris intervalla cōfecerint. (b) l. furios. ff. de R. Iur.*

Furio.

Furiosis æquiparantur 3. prodigi (a) quibus bonorum administratio interdicta est (b) & qui nec tempus (c) nec finem habent expensarum, sed bona sua dilacerando ac dissipando profundunt.

(a) *l. furios. ff. de R. I. §. it. Prod. Inst. h. t.* (b) si scilicet interdictio bonorum jam facta est, alioquin omnia pro sui animi arbitrato gerere poterunt. *Dd. & Vigl. in d. §. it. prodig. n. 3. Inst. h. t.* (c) *l. 1. §. 1. ff. de curat. furios.*

XX.

III. Quidam propter vitium alicuius necessarii sensus: ut surdi, muti, (a) & cæci: (b) qui nec rogare, accire & audire testes possunt, & infantibus (c) ac absentibus æquiparantur.

(a) *l. qui in potest. §. 1. l. si mutus 7. h. t. Inst. §. It. surd. h. t.* qui tamen propriè muti & surdi sunt, qui omnino non qui tardè exaudiunt & eloquuntur *d. §. It. surd. Inst. h. t.* (b) nisi observent ea, quæ habentur in *l. 8. C. qui test. fac. poss.* (c) *l. invit. serv. §. si pupill. ff. ad SC. Tribellian.*

XXI.

IV. Quidam ratione poenæ: ut ad mortem damnati, deportati, servi poenæ, hæretici *l. 8 ff. de test.*

XXII.

V. Quidam etiam ratione incerti & dubii status testamentum facere non possunt: Incertus enim de statu suo non testatur *l. de statu 15 ff. h. t.*

XXIII.

Haftenus de causa efficiente satis superque diximus: Sequitur ut de subiecto videamus. Est autem testamenti

subiectum ipsa hæredis institutio totius testamenti caput
atque fundamentum. §. *ante hæred. Inst. de legat. l. 1. ff. de
hæred. inst.*

X X I V.

Possunt autem hæredes institui omnes sive liberi sive
servi, dummodo non prohibeantur *l. 13. ff. de hæred. inst.
§. 1. Inst. quib. non est permitt. test. fac.*

X X V.

Vti sunt 1. deportati seu perpetuo banniti, (a) 2. liberi
corum qui sunt rei criminis læsæ majestatis, (b) 3. Col-
legium illicitum seu non approbatum (c) 4. Spurii & in-
cestuosi, (d) 5. hæretici, (e) 6. Apostatæ (f).

(a) *l. 1. C. eod.* (b) *l. quisquis §. filii C. ad l. Iul. Ma-
iest.* (c) *l. Coll. C. eod.* (d) *C. de incest. & inut. nupt.*
fratrem autem fratris testamentum tanquam inof-
ficiosum (si in eo spurium instituerit) impugnare
non posse affirmare minus vereor autoritate motus
l. spur. ff. de Decur. (e) *l. 3. C. de Apost. l. Manich. C.
de hæret. Nov. 144.* (f) *l. hi qui sanctam C. de apost.*

X X V I.

Institutioni adjacet exhæredatio, quæ est expressa seu
tacita testatoris dispositio, qua quis ex liberis aut parenti-
bus debita hæreditate privatur, propter insertam causam
& legitimè probatam.

X X V I I.

Quas videre licet in *Nov. 115. c. 3. Auth. ex caus. C. de
lib. præter.*

X X V I I I.

Sed an exhæredatio fieri possit ob alias graviores aut
pares causas quam quæ in *d. Nov. 115. c. 3.* relatæ sunt, nõ
minimi dubii est. Nos ab affirmativæ parte *cum las. &
Dd. in Auth. non licet C. de liberis præterit. stabimus.*

Sed

X X I X.

Sed ut prædicta valeant, testatoris voluntas debet esse directa, ita ut persona certa vel instituat vel exhæredetur sub conditione honesta & possibili *Inst. tot. tit. de Inst. liber.*

X X X.

Hæc de utraque testamenti factione: sequitur nunc ipsa testamenti forma & solemnitas, quæ non minus quàm ipsa testamenti factio necessaria est. *t. t. de ord. test. Inst. & ff. & supra l. 4. ff. eod.*

X X X I.

Hæc præcipuè in duobus consistit i. ut testium fiat adhibitio: & deinde ut eorum sufficiens sit numerus.

X X X I I.

Iusti testes censentur omnes, nisi specialiter sint prohibiti. *Inst. de ord. test.*

X X X I I I.

In hoc numero habentur mulieres, (a) impubes, (b) servus, (c) mutus, surdus, (d) furiosus, (e) prodigus, (f) hæres, (g) qui non habet testamenti factionem activam, (i) item qui testatoris domestici. (k)

(a) *l. qui test. §. mulier 6. h. t. l. alienam 18. C. de procurat. l. 2. ff. de R. I.* (b) *§. testes Inst. eod.* (c) *d. l. qui test. §. mulier.* (d) *d. §. test.* (e) *d. l. 9. §. ne furios.* (f) *l. is cui 18. h. t. d. §. test.* (g) *§. sed neq. hæres Inst. eod. d. l. qui test. h. t.* (h) *§. pater Inst. eod.* (i) *l. is cui §. fin. l. cum lege 6. h. t. d. §. test.* (k) *§. in test. Inst. eod.*

X X X I V.

Iustus eorum civili jure numerus est septenarius, (a) quem etiam de substantia testamenti esse defendo cum *Ias in l. error. C. de test. n. 7. l. hered. pal. ff. de test.* ita ut testamentum valere non possit, nisi septem habeat testes (b).

(a) *Inst. hic l. 2. D. de bon. possess.* (b) *l. si unus l. hac consultiss. per nuncup. C. de test.*

X X X V.

Ita tamen ut specialiter sint rogati, (a) animo & corpore praesentes, (b) non invitati detenti (c) omnes se subscribant, (d) annulos suos vel alienos testamento adponant, (e) & uno contextu testamentum perficiatur, non interveniente actu alieno. (f)

(a) *l. 21. §. pen. hic l. 21. C. eod.* (b) *d. §. 3. Inst. hic*
(c) *l. 20. §. ult. ff. de test.* (d) *d. §. 3.* (e) *l. 22. §. 4. ff. eod.* (f) *l. hered. pal. §. ult. ff. de test. l. cum antiq. C. eod.*

X X X V I.

Si sex testes praesentes fuerint cum notario, numquid sufficit ad id, ut numerus jure communi requisitus intervenisse dicatur? Resp. Minimè id sufficere, quod notarius in numero testium minimè computatur, nisi antea per judicem fuerit examinatus. Ita tenet Io. de Imol. & comm. Dd. *in l. hered. pal. ff. de test.*

X X X V I I.

Nec tamen ab illis dissentiemus, qui tempore pestis hunc numerum minui posse adfirmant, licet *l. 8. C. de test.* reclamare videatur.

X X X V I I I.

Atque haec dicta sufficiant de solenni paganorum testamento: sequitur nunc minus solenne testamentum: Tale est autem (ut exempli gratiâ dicatur) testamentum inter liberos confectum.

X X X I X.

Minus solemne dicitur, quod hoc casu testamentorum solemnitates possint omitti. Dd. *in l. hac consultiss. §. ex imperf. C. de test.*

Quæ

X L.

Quævis enim defuncti voluntas, quibusvis verbis vel scriptis expressa inter liberos, etiam nullis testibus præsentibus valet *l. ult. C. fam. hercisc. l. hac consult. §. ex imperf. & Auth. quod sine C. de test.*

X L I.

Huiusmodi porrò testamentum valere etiam inter legitimos rescripto Principis liberos defendi poterit: (a) non autem inter naturales tantum (b).

(a) §. & quoniam variè & §. sit igitur licent. Quibus mod. nat. efficiantur sui. (b) *l. filium ff. qui sunt sui vel al. jur.*

X L I I.

Cæterum licet tale inter liberos testamentum nullis etiam testibus adhibitis confectum valeat: ad eius tamen revocationem septem requiruntur *Auth. hoc int. lib. C. de test.*

X L I I I.

Et hæc de paganico. Sequitur militare, quod milites armatæ militiæ faciunt, qui in expeditione degunt & adversus publicum hostem certamen sustinent.

X L I V.

Hi namque testamentum facere possunt, quamvis neque legitimum numerum testium adhibuerint, neque aliam testamentorum solemnitatem observaverint. *in princ. Inst. de mil. test. l. 1. l. 26. ff. eod. l. pen. C. eod.*

X L V.

Illis autem temporibus, per quæ citra expeditionis necessitatem in aliis locis vel suis degunt, minimè ad vindicandum tale privilegium juyantur.

Nec

X L V I.

Nec tamen testamentum id in castris jure militari factum tantum valet quando in expeditione miles decessit, sed etsi intra annum à missione moriatur extra militiam: post annum namque desinit valere. §. *sed haët. Inst. de test. mil.*

X L V I I.

Non verò idem puto de militibus togatis, Advocatis &c. Et sic cum DEO finio, cui laus sit & gloria in secula.

• F I N I S.

1077

ULB Halle 3
003 252 035

Sb.

Farbkarte #13

B.I.G.

 URIDICA
 ENTIS:
 NNUENTE,
 rgenfi Aca-
 DIO
 tiffimi Viri,
 OTHOFREDI
 CELEBERRI-
 idicæ DECANI
 toris sui per-
 tiâ co-
 torum. auditorio
 ERDESIANUS
 nalt.
 R G Æ,
 ALBINI.
 c XVI.

1616,1

12 /

*g. Viro Dni. Peto à Jerna
 vni, et pio suo quonda
 P. P. P. P.*

